

**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Odklonilno ločeno mnenje

**dr. Lovra Šturma in dr. Lojzeta Umeta, kolikor se nanaša na nesprejem pobude za oceno
ustavnosti 11. člena statuta Odvetniške zbornice Slovenije z dne 20/7-1987**

Podpisana sodnika sva glasovala za sprejem pobude za oceno ustavnosti določbe 1. alinee prvega odstavka 11. člena statuta Odvetniške zbornice Slovenije iz leta 1987 iz naslednjih razlogov:

1. V 1. alineji prvega odstavka 11. člena vsebuje statut Odvetniške zbornice Slovenije še vedno določbo o pogoju za opravljanje odvetniške dejavnosti, ki se nanaša na tako imenovane moralno-politične kvalifikacije kandidata. Območni zbor odvetnikov da po tej določbi mnenje o izpolnitvi pogoja, da se kandidat "zavzema za razvoj socialističnih samoupravnih demokratičnih družbenih odnosov ter da ni moralno neprimeren za opravljanje odvetniške dejavnosti". Isto določbo o pogoju za opravljanje odvetniške dejavnosti vsebuje tudi 5. alineja 8. člena statuta.

Statut iz leta 1987 je v času odločanja ustavnega sodišča še vedno veljaven akt. To sledi tudi iz 72. člena zakona o odvetništvu (Uradni list RS, št. 18/93), ki določa, da je zbornica dolžna statut in druge splošne akte uskladiti z določbami tega zakona v šestih mesecih od njegove uveljavitve (torej do 24/10-1993).

Po določbi drugega odstavka 1. člena ustavnega zakona za izvedbo ustave Republike Slovenije je mogoče začeti postopek za oceno ustavnosti predpisov in drugih splošnih aktov (torej tudi statuta odvetniške zbornice v določbah, ki se nanašajo na izvrševanje javnih pooblastil - 5. alineja prvega odstavka 160. člena ustave), sprejetih do razglasitve Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije, če ti predpisi in drugi splošni akti posegajo v človekove pravice in temeljne svoboščine. To velja tudi za splošne akte, ki jih je treba v določenem časovnem roku uskladiti z novimi predpisi, na primer z novim zakonom.

Določba 1. alineje prvega odstavka 11. člena in določba 5. alineje 8. člena statuta odvetniške zbornice sta v očitnem neskladju z ustavo. Določata namreč kot pogoj za opravljanje odvetniške dejavnosti tako imenovan moralno-politični kriterij, to je zavzemanje za družbeno ureditev samoupravnega socializma. Taka določba pa ni skladna s temeljno človekovo pravico enakosti pred zakonom iz 14. člena ustave. Po tej ustavni določbi so vsakomur zagotovljene enake človekove pravice in temeljne svoboščine ne glede na narodnost, na raso, spol, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, gmotno stanje, rojstvo, izobrazbo, družbeni položaj ali katerokoli drugo osebno okoliščino. Ne glede na to, da je zakon o odvetništvu v 72. členu predpisal rok za uskladitev statuta in drugih splošnih aktov zbornice z novim zakonom, je bilo mogoče že pred sprejemom novega zakona in je mogoče tudi po njegovem sprejemu ocenjevati ustavnost statutarnih določb in določb splošnih aktov odvetniške zbornice v skladu z določbo drugega odstavka 1. člena ustavnega zakona.

2. Drži sicer, da sta omenjeni določbi statuta v bistvu prepis prejšnjega zakona o pravni pomoči (Uradni list SRS, št. 23/79), ki je v 20. členu predpisoval med pogoji za opravljanje odvetniške dejavnosti tudi izpolnjevanje moralno-političnih kriterijev, pri čemer je ta pogoj opredeljeval enako, kot ga je kasneje v obeh določbah prevzel statut. Statut v teh določbah torej ni bil izviren. Novi zakon o odvetništvu sedaj v 7. točki prvega odstavka 25. člena določa pogoj za opravljanje odvetniške dejavnosti tako, da predpisuje, da je odvetnik lahko, kdor je vreden zaupanja za opravljanje odvetniškega poklica.

V času odločanja ustavnega sodišča je novi zakon o odvetništvu, ki je pogoj moralnih kvalitiet za opravljanje odvetniškega poklica opredeljeval drugače kot prej veljavni zakon o pravni pomoči, veljal že več mesecev. Ker je bil statut v določbah, ki so se nanašale na izpolnjevanje tega pogoja, prepis prej veljavnega zakona, organi odvetniške zbornice niso več mogli uporabljati teh določb in jih tudi dejansko niso uporabljali. Ta ugotovitev v obrazložitvi odločbe ustavnega sodišča drži.

Kljub temu pa meniva, da bi morale sodišče sprejeti pobudo za oceno ustavnosti tistih določb statuta, ki se nanašajo na opredeljevanje opisanega pogoja za opravljanje odvetniške dejavnosti. Dejstvo je, da te določbe vsebuje veljavni statut. Če so prepis prejšnjih zakonskih določb in sploh niso izvirne, za oceno njihove ustavnosti ni bistveno. Tudi neizvirne določbe podzakonskih predpisov in splošnih aktov je mogoče preizkušati z vidika njihove ustavnosti in zakonitosti. Prepisovanje zakonskih določb v splošne akte lahko povzroči številne nejasnosti, zlasti tedaj, kadar gre za delen prepis ali morebiti drugače formuliran prepis zakonskih določb. Še vedno pa so tudi take prepisane določbe lahko predmet ocene z vidika njihove ustavnosti in zakonitosti. Tudi kot neizvirne določbe jih je namreč mogoče uporabljati in se v posamičnih aktih nanje sklicevati. V konkretnem primeru pa sta določbi statuta, ki opredeljujejo kot pogoj za opravljanje odvetniške dejavnosti moralno-politične kvalifikacije kandidata, celo v nasprotju z novim zakonom. Glede na rok za uskladitev statuta z novim zakonom sicer preizkus zakonitosti teh določb ni mogoč, tudi v tem roku pa je mogoče in je treba ocenjevati ustavnost statutarnih določb, kolikor se nanašajo na človekove pravice in temeljne svoboščine.

Podpisana sodnika se zavedava, da bo v času objave odločbe ustavnega sodišča in zlasti ločenega mnenja najverjetneje statut Odvetniške zbornice Slovenije usklajen tako z novim zakonom kot z ustavo. Izrazila pa sva ločeno mnenje, ker meniva, da je to mnenje pomembno za načelno opredelitev odnosa med ustavo, zakonom in statutarnimi akti.

Sodnik
dr. Lovro Šturm

Sodnik
dr. Lojze Ude